

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Vrhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213

Brzojavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Mariljin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglasi po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Proti demagogiji.

Po osvobođenju se Narodna radikalna stranka ni imela prilike, pokazati svojega absolutnega upliva na gospodarsko-politično ali socialno zakonodajo. Razmere so jo silele v neprimerno koalicijske in tako je morala hoditi po težavnih potih strankarskih kompromisov in koncesij. Jasno je, da ni mogla v bivši koalicijski izvesti svojega delovnega programa, ker jo je pri tem ovirala needina in trha demokratska stranka s svojimi čudnimi nazori o ureditvi države.

Z novo homogeno vlado se je prvič pojavila možnost neoviranega udejstvovanja NRS in njenih načel. In vendar: skupščini se ni bil predložen izredno kratkem času njenega obstoja noben zakonski načrt vlade, kakor predvideva program kabineta, a demokratski trobijo že po vseh svojih glasilih abotno pesem o »korupciji«, »terorizmu« in »reakcionarstvu« »samoradikalnega režima«. Kdo se ni spregledal in videl toliko ogabne hinavščine? Boda državnih namestencev, katero so ustvarili demokratski s svojo nesposobnostjo, ter z živorezno igro — napol vebankirsko in napol talmi-socialistično politiko praznih obljub — v bivši koalicijski, jim je sedaj dobrodošla v svrhu pravih orodij opozicijskega hujkanja. V spominu so nam še uvodniki demokratskih listov izza dobe, ko je bil g. Kumanudi blagajnik države in ko je val draginje vsled Plavšičevih eksperimentov grozil poplavit stalne nameščence v pogin. Takrat je bila vsaka druga beseda tolažba in demokratski člankarji že niso več znali, kako bi se dalo uspraviti gladne želodce javnih namestencev, imeli so celo specialiste za uradniško vprašanje, toda — glej smolo! — vsi projekti za rešitev tega problema so ostali na papirju, ker g. Kumanudi pod nobenim pogojem ni hotel poiskati »budžetne mogućnosti«, da se državni namestencu omogoči pošteno in človeku primerno življenje.

Danes ne bi bilo odlojne demokratske kritike zakonskega načrta, ki se ni bil predložen parlamentu, da je gospod Pašić odstopil vsaj par ministrskih foteljev užaljenim veljakom iz demokratske stranke. Da se je slednje zgodilo, bi »Jutro« vsak dan priobčilo kako tolažljivo tirado na naslov državnih namestencev. O reakcionarstvu, korupciji itd. ne bi bilo ne sluha ne duha... Dalo bi se prijetno spletkariti, »nacionalizirati« razna podjetja, povdarjati silni pomen demokratskega državotvorstva in — konec komedije. Glavna stvar so sinokure, vse drugo pa se že nekako uredi, saj je Metternich dovolj dolgo učil v praksi svojo metodo »des Fortwurstens«...

Ne tako Narodna radikalna stranka. Ko je g. Pašić sestavil homogeno vlado, se je stranka zavedala svoje zvršene misije v globokem prepričanju, da mora biti konec demagogije, s katero so izvestni ljudje zastupljali vse naše javno življenje. Ljudstvo je bilo sito pustih fraz, zato je zahtevalo 18. marca nesebičnih delavcev za splošni blagor vseh državljanov. Izčimila se je po narodni volji relativna večina parlamenta, ki mora to voljo vpoštevati v svojem vsehernem dejanju. NRS je že parkrat sporočila potom svojega oficijelnega glasilca, da se bodo njeni predstavitelji v vladi v svojem vsemu lotili zakonodajnega dela po strogo določenem programu. Prvi zakonski predlog, ki ga bo vlada dostavila predsedniku Narodne skupščine, je uradniški zakon.

Opozicija bo imela dovolj časa in prilike, da s stvarno kritiko pripomore k dovršenosti vladnega projekta. Narkavost defetistično pa je početje demokratskih glasil, ki iz gole strankarske nestrpnosti »trgajo« nekaj, česar se niti videli niso. Iz gole zavisti in besne onemoglosti se zaganjajo v vlado in jo slikajo kot izvor vse nesreče. Mi pa ne bomo odnehali, jih stalno prepričevati, da bo NRS neustrašeno izvršila svoj program. Končno vzdravljenje gospodarskih in socialnih razmer v naši državi je odvisno od stopnje izvedene likvidacije nezdravih razmer. Demokratski so lahko uverjeni, da bo NRS to likvidacijo pospeševala tako dolgo, dokler ne izginejo s političnega površja vsi elementi, ki iščejo v demagogiji svoje sadistične naslade.

Odgoditev sej narodne skupščine.

Velik uspeh narodnega radikalizma.

Beograd, 16. maja. (B) Včerajšnja skupščinska seja se v radikalnih krogih smatra kot velik uspeh radikalizma. Radikalci so navdušeni nad govorom g. Ljube Jovanovića, ki se označuje kot genjalna obramba radikalne ideologije in stališča radikalne stranke glede na današnje politične probleme. Radikalci smatrajo, da je na včerajšnji seji v dvoboju med Jovanovićem in Pribičevićem ostal Jovanović zmagalec in da je s svojim govorom pripravil ob vso moč demokratske argumente, ki so jih navajali Pribičević, Davidović. Pečić in ostali demokratski govorniki proti vladi in njenemu delu ob volitvah. Po mišljenju političnih krogov je včerajšnja seja narodne skupščine dala maksimum onega, kar morejo njeni člani dati in to tako v kvalitativnem kot kvantitativnem pogledu.

Beograd, 16. maja. (B) Danes predpoldne so posamezni ministri prihajali v predsedstvo vlade, da se z g. Pašićem razgovore o včerajšnji skupščinski seji. Ministri so jako zadovoljni in menijo, da bodoča borba za opozicijo v skupščini ne bo prizadevala prevladati težkoč vladi v izvrševanju njenega

Znamenit govor ministra Lj. Jovanovića.

Beograd, 16. maja. (Z) Po odmoru se je včerajšnja popoldanska seja narodne skupščine nadaljevala ob pol 10. uri zvečer. Besedo je povzel minister za notranje stvari Vujičić, ki je najprej reflektiral na vse pripombe in očitke predgovornikov iz opozicije glede delovanja policije. Dejal je, da so bili odpuščeni ali premeščeni le oni uradniki, ki so javno agitirali za demokrate, med njimi tudi oni, ki so bili brez kvalifikacije. Radića vlada ne favorizira. — Za njim je govoril zemljoradnik Dule Dimitrijević. — Poslanec Svetozar Pribičević (demokrat) je nato povzel besedo in govoril o nespornih mandatih. Obsojal je odločitev, naj se o Radićevih mandatih razpravlja kasneje. Važno je vprašanje, ali so se volitve izvedle v interesu države. Svoboda volitev velja za vse, samo ne za demokrate in zemljoradnike. Govornik se je nadalje pritoževal, da so oblastveni organi razgnali demokratske volilne shode, pač pa so Radićeve štiti orožniki. Naglašal je Radićevo agitacijo, ki se je posluževal republikanskih zastav, med njimi celo ameriške.

Potem je vstal minister ver Ljuba Jovanović. Njegov govor je bil neprestan dialog s Svetozarjem Pribičevićem. Minister Jovanović je takoj v začetku svojih izjavjanih konstatiral, da se glede Radića ne more strinjati s Pribičevićem. Vlada je šla v volitve, da vidi razpoloženje prebivalstva, in se sedaj ravna po njem. Naša državna fronta proti Radiću je bila slaba, to pa zaradi tega, ker je doslej sploh ni bilo, kar se imamo zahvaliti gospodu Demetroviću. (Posl. Pribičević: »Takrat je bil red na Hrvatskem!«) V krajih onstran Save in Donave je v uradniškem aparatu ostalo vse pri starem, kar pa ne bi smelo biti. Vlada ne more nositi odgovornosti za ono, kar je ostalo. Vendar se je v kratkem času storilo vse, kar je bilo mogoče. »Naglašati moramo,« je dejal govornik, »da bomo štiti vsakogar v njegovih pravicah. (Ploskanje v centru in na desnici.)

Odbit napad bolgarskih četašev.

Stip, 16. maja. (Z) Včeraj na vse zgodaj so četaške tolpe, ki so pred četami Stamboljskega pobegnile na našo stran, napadle finančno kontrolo v srezu carevoselskem in so začele nanjo streljati s puškami. Na mestu je bil mrtev vodja patrole, en stražnik pa je bil smrtonosno ranjen. K sreči je slišal streljanje leteči oddelek, ki je bil v bližini in je takoj prišel na pomoč finančnim stražnikom, ki so bili številno

BONAR LAW V PARIZU.

London, 16. maja. (K) Kakor javlja »Evening Standard«, Bonar Law-ovega prihoda v London ne pričakujejo pred 24. majem. Dotlej pa se bo Bonar Law morebiti oficijelno sestal s francoskim ministrskim predsednikom Poincarejem, da z njim razmotriva reparacijska in druga s tem zvezana vprašanja.

programa. Opoldne sta g. Pašića posetila g. Vukičević in Trifunović.

Beograd, 16. maja. (B) Dines je posetil g. Pašića začasni predsednik narodne skupščine dr. Peleš. Poset ni dolgo trajal. Gospod Peleš je obvestil g. Pašića o potovanju parlamentarcev na mednarodno parlamentarno konferenco. Gospod Pašić pa je g. Peleša obvestil o vladnem delu v skupščini in se z njim razgovarjal o volitvi predsednika skupščine.

Beograd, 16. maja. (Z) »Novosti« javljajo: Včerajšnji dan pomenja v parlamentu pomemben datum v povolitvenem položaju, vsled česar se včerajšnji dogodki v narodni skupščini živahno komentirajo. Minister Ljuba Jovanović je prinesel v svojem govoru mnogo luči v razmerje, ki vlada med radikalnim kabinetom in Radićem. Poleg tega pomenja včerajšnji dan prvi večji spopad med opozicijo in vlado v zbornici. Seje narodne skupščine so bile odgođene čez praznike.

Beograd, 16. maja. (B) Danes je v celam skupščinskem poslopu popolnoma mirno. Ob 2.30 ponoči je velik del poslancev odšel domov.

Ne vem, da bi bil strmoglavil vlado nekdo, ki ga ni tukaj. Radić je bil izvoljen samo zaradi tega, da ne pride semkaj. Prvi glavni adut v vaših razpravah je bil Radić. Imam čast izjaviti, da ni nikakega protokola in zaradi tega ga tudi sploh nismo dobili. Vse, kar se sicer trdi o tej stvari, so spletke. Kar se je govorilo, se je tudi zapisalo, da ostane kot dokaz dobre volje in kot dokaz, da med brati ne obstojajo tako velike razlike in da so porazgovori mogoči. (Posl. Pribičević: »Zakaj niste objavili protokola? To je narodna stvar!«) To ni narodna stvar, bila bi pa, ako bi sprejeli protokol. Je mnogo sporazumov, ki se niso objavili. (Posl. Pribičević: »Ali boste šli k Radiću?«) Jaz bi šel in bi smatral kot svojo dolžnost, da se razgovarjam z vsakomur. Nihče me ne ovira, da ne bi šel v Zagreb. Treba se je odreči starim navadam, da ne bi smeli drug do drugega in da se ne bi smeli videti in se razgovarjati. Vprašanje je zelo važno, razgovarjati pa se je treba stalno in lojalno. Nadalje je rekel minister Jovanović, da pameten državnik ne sme zavreči sile. Poseči mora po vseh sredstvih in če treba, končno tudi po sili. Na koncu govora sta g. Jovanoviću ploskala desnica in centrum, in več ministrov mu je čestitalo. — Debat o poročilu verifikacijskega odbora sta zaključila poslanca Pera Marković (demokrat) in Vlačko Kostić (radikal). — Nato je predsednik dr. Peleš naznanil, da je razprava zaključena, nakar se je odredilo glasovanje o poročilu verifikacijskega odbora. Z večino so bili sprejeti nesporni mandati. Dr. Peleš je nato prečital imena onih poslancev, čijih mandati so bili overovljeni. Ten je 239. Rešiti je treba še vprašanje štirih spornih in 69 Radićevih mandatov.

S tem je bila sela narodne skupščine končana. Prihodnja seja je odrejena radi muslimanskih in katoliških praznikov na torek 22. t. m. z dnevnim redom: Poročilo verifikacijskega odbora o spornih mandatih.

šibkejši in so se že jeli umikati v svojo stražnico. Prišli so tudi kmetje, nakar se je združenim močem posrečilo potisniti tolpe čez bolgarsko mejo. Tudi na drugih točkah vzdolž bolgarske meje je prišlo do streljanja med našimi stražami in četaši, ki so skušali prekorčiti mejo. Pri tem boju je bil en četaš ubit, dočim nismo imeli ni nobene žrtve.

Pariz, 16. maja. (K) Angleški ministrski predsednik Bonar Law je inkognito prišel v Pariz in bo brzkone nekaj dni ostal tukaj.

FLAUBERTOVA NAGRADA.

Pariz, 16. maja. (K) Flaubertova nagrada za literaturo v znesku 45.000 frankov je bila razdeljena med Pierre-Mile-a Laguerier-a in Violli-a.

Pred novimi angleško-ruskimi pogajanj.

ZANIMIVA DEBATA V ANGLEŠKEM PARLAMENTU.

London, 16. maja. (K) Pri razgovoru o težkočah, ki obstoje med Angleško in Rusijo, je izjavil državni podtajnik Mac Nell v spodnji zbornici: Anglija nikakor ne namerava o zahtevah angleške note s sovjeti dalje razpravljati. Zagotavlja je zbornici, da je vlada voljna Krasina sprejeti in mu dovoliti podaljšanje roka, da se more sporazumeti s svojo vlado. Navzlic temu pa bo Angleška ostala pri zahtevah, ki jih je stavila v svoji noti. Lloyd George je napravil medklie in izjavil, da želi nadaljevanje pogajanj z Rusijo. Če se angleško-ruski dogovor razveljavi, bi prišli na površje ekstremisti. Revolucionarna dežela v orožju pa pomeni veliko nevarnost. Asquith se je tem izjavam pridružil in je rekel, da zanj pomeni olajšanje situacije dejstvo, da se vrše pogajanja s Krasinom, ki bi mogla dovesti do soglasja.

Sestanek donavske komisije.

Beograd, 16. maja. (Z) Včeraj sta odpotovala v Pariz g. Wilfan, član naše delegacije v donavski komisiji in g. Mirkov, načelnik oddelka za rečno plovo v ministrstvu za promet. Ta dva gospoda se bosta udeleževala kot naša delegata sej donavske komisije, ki se začne dne 18. t. m. in ki imajo rešiti vprašanje ureditve voda.

Avstrija in sosedne države

Dunaj, 16. maja. (K) Narodni svet je danes odobril trgovinsko in paroplovno pogodbo med Avstrijo in Italijo, pogodbo med Avstrijo in Poljsko glede izravnanja tu- in inozemskega obdavčenja, dogovor med Avstrijo in med kraljevino Srbij, Hrvatov in Slovencev glede ureditve sekvestrov in raznih finančnih vprašanj in slednjič pogodbo o razsodiščih med Avstrijo in Madžarsko.

Francija in madžarske prošnje.

Pariz, 16. maja. (K) Glede prošnje madžarske vlade, o kateri se je na včerajšnji popoldanski seji posvetovala reparacijska komisija, piše »Temps«: Francija nima vzroka, upirati se finančnim operacijam, ki jih namerava madžarska vlada. Toda Francija nima namena, ločiti se od svojih češkoslovaških, romunskih in jugoslovenskih zaveznikov. Na drugi strani želi Francija, da se, če se že upošteva madžarska prošnja, s tem ne ustvari pretenčenja v korist Nemčije. Če gre za to, pripravljati kreditne operacije, bi se morali vsi zavezniki zdelniti na enako osnovo. Do tedaj pa, misli list, da bi bilo koristno in previdno, odločitev o madžarski prošnji odgoditi, kar bi hkrati tudi Madžarski pomaglo do uspeha.

IZ PORUHRJA.

Kettwig, 16. maja. (K) Včeraj zvečer so prišle v mesto močne francoske čete in obklopile mestno hišo. Na to so iz mestne blaginje odvzele več kot 10 milijonov mark. Razen tega je bila započeta denarna blaginja, v kateri je bilo približno 12 milijonov mark. Francosko početje ima namen tako izterjati denarno globo, ki je bila mestu naložena.

Ludwigshafen, 16. maja. (K) Francozi so nad 100 rodbinam, ki stanujejo v hišnem bloku severnega mestnega dela, ukazali, da danes ob 4. popoldne izpraznijo stanovanja. Položaj v tovarni za anilin je nespremenjen. Francozi so danes zjutraj zasedli Bladbeck, Blockzweckel in kolodvor v Feldhausenu. Francozi so v Bladbecku pozvali vse organizacije, da predložijo sezname svojih članov.

ITALIJANSKI PARLAMENT.

Rim, 16. maja. (K) Danes popoldne je bilo otvoreno zasedanje poslanske zbornice. Ministrski predsednik Mussolini je govoril o izseljeniški politiki. Kot prva točka je na dnevnem redu posvetovanje o carinskem tarifu, nakar pride v razpravo proračunski provizori.

London, 16. maja. (K) V spodnji zbornici o vprašanju angleško-francoskih odnošajev ni prišlo do glasovanja. Delavska stranka je izrazila svoje zadovoljstvo nad izjavo Mac Nella, po kateri je lord Curzon voljan sprejeti Krasina in mu podaljšati rok.

London, 16. maja. (K) Krasin je poslušal večji del včerajšnje debate v spodnji zbornici in je nato izjavil novinarjem, da je poslal včeraj pismo na angleški zunanji urad. On upa, da bo prišlo do sestanka. Ruska vlada noče preloma angleško-ruske trgovinske pogodbe, temveč želi sporna vprašanja razmotrivati na podlagi vzajemnosti. Na konferenci med političnimi zastopniki Velike Britanije in Rusije bi se mogla pojasniti vprašanja propagande. Terjatve se morajo urediti miroljubno s podpisom pogodbe.

Učiteljsko vprašanje.

Beograd, 16. maja. (Z) Glavni odbor Udruga jugoslovenskih učiteljev je izročil včeraj predsedstvu narodne skupščine, vladi in prosvetnemu ministrstvu predstavko, v kateri opozarja na težki in uprav bedni položaj nastavlencev ljudskih šol. V spomenici, ki je precej obširna, se zahteva, naj se hkrati s proforskimi vprašanji reši in izboljša tudi položaj ljudskošolskih učiteljev. Učitelstvo zahteva, naj se to izboljšanje izvede v zmislu resolucij, ki jih je sprejelo zborovanje Udruga jugoslovenskih učiteljev in poslalo vladi. Ako vlada ne bo upoštevala tehi upravičenih zahtev, bo sklicalo Udrugo, v kateri veliki shod vseh učiteljev iz države, na katerem se bo sklepalo o nadaljnjem postopanju ljudskošolskega učiteljstva.

Železničarska stavka v Belqiji.

Pariz, 16. maja. (K) »Matin« poroča iz Bruselja: Železniški minister je na osobje naslovil zadnji poziv, v katerem zahteva, da gre osobje v 48 urah zopet na delo, ker bi sicer bilo odpuščeno. Strojevodje in kurjači osebnega vlaka Bruselj—Antwerpen so vlado obvestili, da bodo ustavili delo, če ne bodo odpoklicane čete. Deželna strokovna organizacija je na razne sekcije razposlala okrožnice, v katerih jih opozarja, naj se pripravijo na stavko, ki bo dalje časa trajala. V poslanski zbornici je izjavil vojni minister, da bo vlada osramočena, če zbornica ne odobri mobilizacije železničarjev. Vojni minister je gotov, da bo armada zvesta.

PROTIANGLEŠKE DEMONSTRACIJE V RUSIJU.

London, 16. maja. (K) Reuterjev urad poroča iz Vladivostoka, da je zaradi umora Vorovskega prišlo do sovražnih demonstracij proti Angležem. Udeleženci demonstracij so izrekli grožnje proti angleškim imperijalistom. Do sovražnih dejanj proti Angležem v Vladivostoku ni prišlo.

MEDPARLAMENTARNA KONFERENCA V PRAGU.

Beograd, 16. maja. (B) Danes zvečer odpotujejo naši delegatje na medparlamentarno trgovinsko konferenco v Pragi, ki se bo vršila te dni. Za radikale se udeležje konference minister za promet g. Velizar Janković dalje Velja Popović in dr. Vaza Jovanović.

Današnje prireditve.

V LJUBLJANI.

Drama: »Othello.« Red D. Začetek ob 8. uri zvečer.
Opera: »Evgenij Onegin.« Red B. Začetek ob pol 8. uri zvečer.
Kino Ideal: »Tulka.«
Kino Tivoli: »Trudna smrt.«

V Mariboru:

Narodno gledališče: »Zvesti tovariš.« Red B.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: lekarna Sušnik na Mariljinem trgu in Kuralt na Gosposvetskem cestu.

Gospodarstvo

Pomladanski mednarodni semenj na Dunaju.

Pomladanski dunajski sejm 1922 je bil prvi dunajski sejm, ki se je vršil v znameniti stabilizaciji avstrijske valute. Medtem ko je pri prejšnjih treh sejmih negotovost denarne vrednosti v največji meri oteževala kalkulacije, so bili pri pomladnem sejmu 1923 razstavljenci v stanu na podlagi denarne vrednosti, katere je že nad pol leta stabilna, natančno kalkulirali.

Udeležba inozemskih razstavljencev znaša 12 odstotkov vseh razstavljencev.

Med inozemskimi razstavljenci stoji v prvi vrsti Nemčija, katere je bila zastopana skoraj v vseh 36 strokah. Drugo mesto med inozemskimi razstavljenci je zasedla Čehoslovaška, zlasti v tekstilni stroki, potem s steklom in porcelanom in gablonkim blagom, končno v zidarstvu (kaolin in šamot). Na tretjem mestu je stala Francija, posebno v tekstilni branži (predvsem rseh vrst) in parfimerijah. Nato je prišla Madžarska s poljedelskimi stroji, Svica z urami in godbenimi instrumenti, Jugosla-

vija z lesnim blagom, Poljska s čevlji in usnjem, Rumunska z usnjem, Italija s tekstilnimi vseh vrst.

Koncentracija sejma je napravila znatne napredke. Medtem ko se je na prvem sejmu zahtevalo šest hiš, se je sedaj vsled dalekosežnega adaptiranja vseh sejm koncentriral v treh hišah; v semenski palači (preje dvornih blag), kjer se je nahajal sejm za luksuzno blago, v novem dvorcu (sejmu za oblačila) in v Rotundi (tekstilni sejm).

Obisk IV. sejma je bil nenadejano ugoden. Pomnožilo se je zlasti število obiskovalcev iz Madžarske, Rumunske, Rusije in obmejnih držav, Kitajske, Japonske, Maroka, Avstralije in Kanade. Zelo znamenito je bilo, da so prihajali kupci iz desetih na Dunajskem sejmu še ne zastopanih držav, tako iz Peru, Paragvaj, Madagaskar, Eritree, Straits-Settlements, Borneo in Fidžijskih otokov.

Na okroglo vprašanje, v kakšnem razmerju stoji jesenski sejm napram pomladanskemu, je odgovorilo 20,2 odstotkov razstavljencev z »enako«, 29 odstotkov z »mno go bolj«, 15 odstotkov z »slabše«, 20 odstotkov ni moglo napraviti primere, ker niso razložili; 15 in pol odstotkov je pustilo vprašanje brez odgovora.

Z celokupno organizacijo je absolutno zadovoljno 72 in pol odstotkov, z omejitvami 5 odstotkov, nezadovoljnih je 7 odstotkov, na tozadevno vprašanje ni odgovorilo 15 odstotkov.

Za časa semenskega tedna so priredila večina gledališč in druga javna zabavišča Dunaja slavnostne predstave s izbranimi sejmiskimi programom. Ena najslajnejših prireditev je bil semenski sestanek v slavnostni dvorani novega dvorca, kjer so se zbrali razni številni inozemski obiskovalci sejma načelniki oblastev, prvaki diplomacije in dunajske družbe.

Višek programa je tvoril modni ogled, katerega so priredile prve dunajske trgovke. Gotovo je v veliki meri pripomogel k razširjenju zanimanja za odlične izdelke dunajske mode v inozemstvu.

✕ Kongres bančnih uradnikov Jugoslavije. V dnevih 20. in 21. t. m. se bo vršil v Splitu kongres bančnih uradnikov Jugoslavije, katerega se bodo udeležili poleg članov Saveznega glavnega izvršnega in kontrolnega odbora tudi delegati saveznih podružnic iz Ljubljane, Sarajeva in Splita.

✕ Tečaj na novosadski produkti borzi dne 15. maja 1923. Cene za 100 kg: oves bački 285, koruza bačka 250.

✕ Stroški ruhrske okupacije. Dne 22. maja prične v francoskem parlamentu diskusija o kreditih za ruhrske okupacije. Iz zadevnega vladnega načrta je razvidno, da zahteva vlada za čas od 1. januarja do 31. maja skupno 231.511.874 frankov kredita. Od te vsote odpade za civilne komisije 3 milijonov, za železnice 128, za vojaštvo 27,5, za razna popravila 1 milijon. Iz utemeljitve vladnega predloga je razvidno, da vrši v okupiranem področju službo 10.000 francoskih železničarjev.

✕ Carinski nadavek znaša v Nemčiji za čas od 16. do 22. maja 740.900 do 100.

✕ Nova madžarska carinska tarifa je po poročilih iz Madžarske dogotovljena. Interesno je, da se carinske tarife zelo v skrb, ker je sestavljena brez vsakega pravnega načrta. Obstaja iz 983 členov. Vsled te tarife se bo zlasti podražilo usnje in izdelki, železo, blago in belo perilo.

✕ Porast svetovnega indeksa. Svetovni indeks zaznamuje v zadnjem času precejšen dvig. V največji meri so narastle cene kruha in živilom sploh ter tekstilnemu blagu.

✕ Dobava strojnega olja in masti. V pisarni smodnišnice v Kamniku se vrši dne 29. maja t. l. ob 11. uri dopoldne druga ofertna licitacija za dobavo 600 kg olja za mazanje strojev in 150 kg tovarne masti za mazanje strojev. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

✕ Dobava belih in pisanih desinficiranih krp. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 29. maja t. l. ofertna licitacija glede dobave 5 vagonov pisanih in 1 vagona belih desinficiranih krp. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

✕ Dobava steklarskega materiala. Pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 29. maja t. l. ofertna licitacija glede dobave steklarskega materiala (cilindri, čase za elemente itd.). Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Glavni urednik: Ivan Podržal.

Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.

Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Janez Nadioga:

Andrej Ternouc,

reljefna karikatura iz minulosti.

I.

Ako bi ne bilo v Ljubljani megle, bi črni poglavar gotovo nikdar ne mogel napolniti v svojem kraljestvu tistega prostora, ki ga je pripravil preivalcem tega mesta. Ljubljana je namreč v bogajočnosti, v čednostih in krepostih človeškega srca zelo trdna, polna junaških primerov poštenja in neomadeževane časti. Gospod vicedom, gospod župan in gospod mestni sodnik, vsi ti in še nesteto drugih odličnih osebnosti daje mestu sijaj, si ga ne more kar tako hitro pregnati meglica človeških slabosti, kakršne so mučile in nadlegovale ter slednjič privedle do roba groba tudi mene, nekdanjega študenta pri očetih jezuitih. Prišel sem bil že visoko, in rhetoricis sem vadil svojega duha moči, ko me je premagal hudi duh, sem hotel reči: ljubljanske megle zapeljivi pajčolan. V kolegiju očetov jezuitov je prebival namreč tiste dni tudi frater, zelo pretkan in poniglav človek nekoliko spačen na hrbtu in malo krevljast, drugače pa boječ, kadar je čutil bližino višjih, in silno zgovoren, kadar se mu je zdelo, da lahko govori brez nadzorstva. Da je imel frater Deodat zgrbljeno in velo kožo na licu, tega se še prav dobro spominjam, kakšne pa je imel oči, ne bi mogel povedati za nobeno ceno, ker ni nikoli nobeni živi duši pogledal v obraz.

Namenjen sem bil za duhovniški stan in pater pripor mi je dejal večkrat:

»Dobro se drži, Andrej Ternouc, in pridno preganjaj duha teme in smot od sebe; kajti tebe si je Bog posebej izbral in te hoče odlikovati v svojem vinogradu!«

Na take besede sem bil silno ponosen in sem tudi večkrat sklenil v svojem srcu, da se hočem zvesto ravnati po volji božji, ki mi je dala razum, in po volji svojih predstojnikov, ki mi dajejo učenosti in vsakdanjega kruha. Zavoljo hvale in odlikovanj sem moral mnogo prestati med svojimi vrstniki, ki so bili včasih bolj žejni vina nego modrosti častitih očetov jezuitov. Vendar bi bil skoraj gotovo vse skupaj junaško vzdržal in z božjo pomočjo srečno prispel do cilja, da ni stopil zločed v podobni ljubljanske megle vmes. Zdaj, ko visi moje življenje na niti in bo v kratkem dopolnjeno moje trpljenje, mi gotovo ni treba več skrivati revščine svoje duše in lahko povem vsopisano povest svojih doživljanj izza tiste ure, ko me je prvič premagal greh.

Hodil sem tedaj po vrtu, zamišljen v božje lepote večno neminljivost, ko me je nenadoma razburila pesem. Peti je moralo tam neke pri Ljubljani dekle, kakor sem mogel soditi po glasu in besedah, preje revnega nego imenitnega stana. Začetkom sem hotel preslišati neznano pevko in mirno nadaljevati svoje premišljevanje, kmalu pa sem zapazil, da pravzaprav nič več ne premišljujem, ampak samo poslušam. Glas je taval, prosil, jokal, klical in rotil (vsaj meni se je zdelo tako!) brez prenehanja vabil in obetal sladkosti. Kakšne? Moje srce jih ni poznalo, vendar je hrepelo po njih. Zahotelo se mi je, da bi neopažen stopil k tisti pevki in ji nenadoma zatisnil oči. Prestrašila bi se, z enim samim krikom bi preklinjala petje in se naslonila name... Ob taki misli

mi je nenadoma šinila toplota po vsem telesu in vročina na licu mi je povedala, da sem zardel. Gotovo bi mi bila tedaj v hudi stiski prišla božja milost na pomoč, da se ni oglasil za menoj frater Deodat:

»Laudetur Jesus Christus, Andrej Ternouc! Ali si zamaknjen?«

Njegov nenadni pozdrav in njegov glas, ki je bil itak oduren, a se mi je v tistem trenutku zazdel naravnost priškrten, vse to me je tako zbegalo, da niti nisem mogel dati krščanskega odgovora. Kakor pred sodnikom sem stal, gledal v tla in sršil obri v neodoljivem občutku nagote in sramu.

»Pravijo, Andrej Ternouc, da tvoja svetost ne pozna gležnjev ženskih nog?« se je zasmejal frater.

»Kdo te je naučil takih besedi?« sem odvrnil z ogorčenjem.

»Nisem jih izumil jaz,« se je branil frater, »le v kolegiju sem slišal tako. Študentje si šepčejo, da se ti nikoli ne sanja o Evi, ker si odbran in izvoljen.«

»Poberi se, da te ne zadene pravica božja in kazen očeta priporja,« sem nahlulil fratra, ki je bil v tem hipu naenkrat sama ponižnost in krostkost. Priplazil se je k meni in me prijel za roko:

»Nikar ne zameri, Andrej Ternouc, nisem ti hotel hudega in tudi žaliti nisem hotel tvojega srca. Saj sem ti prijatelj in brat po Adamu in po Kristusu, ki nas je vse odrešil s svojo krvjo, samo name, se mi zdi, da je pozabil.«

»Kam merijo tvoje bogokletne besede?« sem se razburil v pravilni jezi, neznanca pevka pa je ravno tedaj spet začela peti tako sladko pesem, da sem kar nehote videl njeno angelsko obličje

pred seboj. To je gotovo tudi zabrisalo jezo na mojem obrazu, ki kljub moji želji najbrže ni bil videti posebno strog; kajti frater Deodat me je zaupno prijel še za drugo roko in šepetal:

»Kar slišiš sedaj je mojih ust, je morda trpko, toda sama gola resnica! Name je Bog pozabil pri odrešenju. Kako naj bi mi bil sicer dal očeta, ki se me sramuje in noče videti svojega zaroda v mojem obličju?«

Deodatove strašne besede so silovito pretresle mlado srce. Hotel sem se otresti njegovih rok, hotel sem bežati, kričati na pomoč ali vsaj s kratkim vzdihljajem prositi angela varuha in svojega svetega patrona, naj mi stojita na strani, toda vse zastoj! Kakor priklenjen sem obstal na mestu in fratrova beseda me je žgala v dnu srca.

»Vidiš,« se je čez čas spet oglasil Deodat, »ti si pošten, ali veruj, da tudi jaz nisem pokvarjen! V mojem skvečenem telesu bije srce, ki pozna samo eno jezo: svojega očeta. Vse ostalo mi je ljubo in drago na svetu, posebno pa si mi pri srcu ti, ker vem, da boš nekoč nesrečen, ako ti ne odprejo moje besede oči.«

»Kaj hočeš?« sem jeknil.

»Nič,« je naenkrat obupal Deodat. »Morda je bolje, da ne govorim o tem. Misli, da se ti je vse skupaj samo zdelo in nikar ne zameri, ako sem te nehote razburil.«

Ko je izrekel, je naenkrat izpustil moje roke, v meni pa je bila medtem že pognala kal radovednosti, ki se ni več hotela odpovedati življenju.

»Povej do kraja!« sem prijel fratra za rokav.

»Premisli!« me je posvaril Deodat.

»Ako ti je življenje drago, govori!« sem trdo siknil vanj.

(Dalje prih.)

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para, z davčno vred.

Sobo

opremljeno z dvema posteljama ali prazno, po možnosti s posebnim vzhodom in souporabo kopalnice, iščem za takoj ali 1. junijem, Dr. Katičič, sanitetni šef, zdravstveni odsek.

Službo

kakega služe v banki ali kaj primernega iščem. Zmožen sem slovenskega, srbo-hrvaškega, nemškega, italijanskega in nekoliko rumunskega jezika. Službo lahko nastopim takoj. Naslov v upravi lista.

Kuhinjska omara

(kredence) v dobrem stanju se po ugodni ceni proda. Natis: Požar Fr. Krekov trg 7. (prišljice poleg Mestnega doma).

Lokal

na trgovino po možnosti v sredini mesta. Ponudbe z navedbo cene pod »Lokal« na upravo lista.

Likalnico

rodam za ceno Din 400.— Ponudbe na upravo lista pod šifro »Dobro ohranjena«.

Velika hiša

enonadstropna z vrtom v sredini trga s staro vpeljano trgovino in inventarjem, se proda. Trgovina in stanovanje se odstopi takoj. Cena ugodna. Naslov v upravi lista.

Amerikanec

v starosti do 33 l. z zadostno izobrazbo, dobi službo. Kje, pove uprava lista.

Pozor, letoviščarji!

Hiša z dvema stanovanjima, sadnim in zelenjadnim vrtom, oddaljena 5 m od kolodvora Bled, se radi selitve ugodno proda. Poizve se pri lastniku Ivanu Pretznar, čevljar, Bled II. št. 88.

Blazine, žima

morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg trgovca vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na peresih. Specijalna tvrdka za izdelovanje klugarnitur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Zadržajte oferte in cenike!

Brusne kamne

za kose, prave italijanske, nepresegljive v dobroti, modro galico, rafiskio liže, morsko travo za modroce v vsaki množini priporoča Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Več umetniških slik

se radi odpotovanja ceno proda. Naslov v upravi lista.

Rudarje

sprejme premogokop Kituče, rovelj pri Ormožu.

Modra gaitica,

angleške provenienca, 98-99%, brezkonkurenčne kakovosti in po zmernih cenah ima v zalogi zastopnik družbe Val Jurman Celje, Breg 25, Slovenija.

Za ponk

nemščine, italijanske in slovenske ter lepote se priporoča izurjena gospa. Cenj. ponudbe na upravo pod »Vestno«.

Zemljišče za zgradbo

z vrtom v bližini mesta se proda. Cenj. dopisi pod »Ugodno« na upravo lista.

Meblovano sobo

išče za takojšnjo vselitve mlad, soliden železn. uradnik. Cenj. ponudbe pod »Takoj!«, na upravo lista.

Delnice dobrih podjetij

ali bank kupim. Dopisi pod »Kulantino« na upravo lista.

Mali umetni mlin

na dobri vodi se išče v najem z nekoliko zemlje ali pa s kako malo hišo, pripravno za trgovino na prometnem kraju na Štajerskem. Ivan Ivanuša na Lešnici 8 p. Ormož.

Več spalnih oprav

se proda po nizki ceni. Henrik Bitenc, Vičmarje 77.

Proda se

več dobro ohranjenih moških oblek, klobukov in čevljev po zmernih cen. Istotam se proda tudi en umivalnik. Dvorni trg št. 1/I nadst., levo od 10—14 ure.

Trgovino,

dobro vpeljano z mešanim blagom in opremo v sredini mesta Maribora — pozneje tudi stanovanje — se proda. Dopisi pod »Eksistenca«, na podružnico »Jutranje Novosti«, Maribor.

Trgovski pomočnik

vošč specerijske, galanterijske in manufakturne stroke želi službe. Gre tudi kot potnik. Ponudbe na upravo lista pod »Agilen«.

Mosko kolo

dobro ohranjeno, predvojačo blago se po ugodni ceni proda. Poizve se v upravi lista.

Knjigovedja

s trgovsko naobrazbo poznavajoč vse vrste knjigovedstva, želi primerno mesto, tudi kot tajnik ali blagajnik pri kakem večjem podjetju. Cenj. ponudbe pod »Pričen in točen« na upravo lista.

Vabilo

redni občni zbor

„Jugoslovanske gospodarske Unije“ v Ljubljani

1. 2. 3. 4. 5.

ki se vrši dne 4. junija 1923 ob 15. uri v uradnih prostorih »Jugoslovanskega Kreditnega zavoda«, v Ljubljani, Marijin trg št. 8 s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Sklepanje o razdružbi zadruga in ev. volitev likvidatorjev. Glasom št. 28. odst. 3 pravil je — ako se sklepa o razdružbi zadruga — občni zbor sklepčen, če sta zastopani vsaj dve tretjini članov. Za veljavnost sklepa je potrebno, da glasujejo vsaj tri četrtine glasov za razdružbo. Če pa pri takem običnem zboru nista zastopani dve tretjini članov, se skliče v 8 dneh drug občni zbor, ki potem brez ozira na udeležbo sklepa s tričetrtinsko večino.
4. Slučajnosti.

V Ljubljani, dne 17. maja 1923.

Odbor.

Insertiraj

oder hočeš, nikjer ne bodeš imel onega uspeha katerega ti nudijo

MALI OGLASI

v „Jutranjih Novostih“.

zdaja in tiska »Zvezna tiskarna in knjigarna« v Ljubljani.

! ?

Za naše malčke!

Najcenejše in najhvalejše darilo našim malim je:

Moj zverinjak

knjiga s 45 slikami in k tem spajajočim besedilom, za pouk in kratek čas Din 5.—

Moji ljubčki

živalske slike za naše malčke na trdem močno vezanem kartonu Din 8.—

Mladi slikar

10 tiskanih predlog za porbavanje z akvarel — barvam ali pastel — barvniki Din 3.—

Črnpeter

staroznana, vesela družabna igra za zimske večere. 1 igra Din 3.—

Vse se dobi v

:: Zvezni tiskarni ::
in knjigarni
v Ljubljani, Wolfova ul. 1.

BERSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usnenci! Najbolje varstvo proti viagi i mraza!

Jelove ili smrekove oblice

debljine 12-20 cm potpuno suhe, bez kore u duljinama 45-90-135 cm itd. kupuje na vagone „Gradivo“, trg. društvo, Zagreb. Bogovičeva ulica 3. — Telefon št. 5—55.

Na veliko!

Skla-dište Koža

i strojnog remenja

MAVRO PREISZ,

ZAGREB, Trenkova ulica 4.

generalno zastupstvo za cijelu Jugoslaviju tvornice remenja

BRÜDER STEINER,

Graz.

Remeni za šivanje

Strojno remenje

Remenski crouponi

Dinamo remenje

Jamski les

smrekov ali jelkov od 10 cm debljine na tankem koncu in od 3 m dolžine naprej kupi vsake množine franke vagon kranjskih postaj: Šent-janški premogovnik, Krmelj-Dolenjsko.